

Vergadering van de gemeenteraad van 3 november 2015

Portefeuillehouder : G.J.W. Gabriëls

Behandelend ambtenaar : Roel Deneer

Nummer raadsvoorstel: RAD-001158

Doorkiesnummer : (0495) 57 54 54

Agendapunt: 14

ONDERWERP

Voorzieningenplannen stedelijk gebied Weert

VOORSTEL COLLEGE

1. Vaststellen van de nota 'voorzieningenplannen Weert' en deze gebruiken als meerjarig referentiekader voor de ontwikkeling van het voorzieningenaanbod in Weert, waarbij wordt uitgegaan van het scenario 'Burgerkracht' zoals geduid in de nota.
2. Instemmen met het uitvoeringsprogramma 2015-2016.
3. Kennis nemen van het inspraakverslag waarin alle inspraakreacties op de conceptnota zijn benoemd.

AANLEIDING EN DOELSTELLING

Op 25 maart 2015 heeft uw raad kennisgenomen van de conceptnota 'voorzieningenplannen Weert' en deze vrijgegeven voor inspraak. De inspraakperiode liep van 30 maart tot 24 april 2015. Tien organisaties hebben van de inspraakmogelijkheid gebruik gemaakt. Naar aanleiding van de inspraakreacties heeft ons college de conceptnota 'voorzieningenplannen Weert' op onderdelen aangepast. Het inspraakverslag is als bijlage toegevoegd aan de nota.

Volgens de in het raadsvoorstel opgenomen planning zou de definitieve nota 'voorzieningenplannen Weert' op 8 juli 2015 ter vaststelling aan uw raad worden aangeboden. Op 26 mei 2015 heeft ons college besloten deze planning bij te stellen. De oorspronkelijke planning liep parallel aan het traject 'Kiezen met Visie'. Achteraf gezien verdiende het de voorkeur eerst dit traject af te ronden en pas daarna de nota 'Voorzieningenplannen Weert' inclusief een uitvoeringsprogramma vast te laten stellen door uw raad. Over de gewijzigde planning hebben wij u via de TILS-lijst geïnformeerd.

Doel van dit voorstel is het vaststellen van de definitieve nota 'Voorzieningenplannen Weert' en instemmen met het uitvoeringsprogramma 2015-2016. Met de vaststelling van de nota wordt overigens nog niet besloten tot concrete sluiting van maatschappelijke voorzieningen. De nota dient als referentiekader voor de ontwikkeling van het voorzieningenaanbod in Weert, waarbij wordt uitgegaan van het scenario 'Burgerkracht' zoals geduid in de nota. Uit het uitvoeringsprogramma vloeien concrete beslispunten voort die separaat aan uw raad worden voorgelegd.

PROBLEEMSTELLING

Het stedelijk gebied van Weert beschikt over een fijnmazig netwerk van maatschappelijke voorzieningen. De spreiding van deze voorzieningen over de wijken is goed en de voorzieningen vervullen een belangrijke maatschappelijke functie.

Onder deze oppervlakte ontwikkelen zich op dit moment problemen. Deze hebben betrekking op overcapaciteit en leegstand (in onderwijs, kinderopvang, sport en sociaal-culturele accommodaties) en beheer (toenemende exploitatieproblemen). De ouderdom van sommige sociaal-culturele accommodaties en sportvoorzieningen zal op termijn investeringen vragen.

Het aanbod aan maatschappelijke voorzieningen zal de komende jaren verder toenemen. Enerzijds gaan organisaties en verenigingen hun deuren openen voor medegebruik. Anderzijds zijn er diverse particuliere initiatiefnemers die gebouwen een sociaal maatschappelijke functie (willen) gaan geven.

Aan de vraagkant zien we dat de behoefte aan maatschappelijke voorzieningen in Weert gaat veranderen. Als gevolg van het niet verder groeien van de bevolking, ontgroening en vergrijzing, wordt verwacht dat de vraag naar voorzieningen voor kinderen en jeugd (opvang, onderwijs, sport) en sociaal-culturele accommodaties gaat dalen. Uitsluitend de behoefte aan voorzieningen en activiteiten voor ouderen zal stijgen.

Ook zal de vraag van karakter veranderen. Scholen zullen meer behoefte krijgen aan flexibele huisvesting, waarbij relaties worden gelegd met cultuur en sport. Voor voorzieningen die zich richten op de vrijetijdsbesteding zullen afwisseling en een sector overstijgend aanbod in toenemende mate van belang worden. Ook geldt dat de participatiesamenleving vraagt om andere, sector overstijgende arrangementen in accommodaties die daar de ruimte en een toegesneden beheervorm voor bieden.

Gezien de ontwikkelingen in vraag en aanbod kan samenvattend worden geconcludeerd dat de overcapaciteit aan maatschappelijke voorzieningen de komende jaren (verder) zal toenemen. Dit vraagt om een voorzieningenvisie waarin fundamentele keuzes gemaakt worden. De keuze ligt voor om de op ons afkomende ontwikkelingen en burgerinitiatieven ruim baan te geven, inclusief de effecten die dat heeft op de bestaande voorzieningen of om deze ontwikkelingen juist te reguleren en/of te ontmoedigen en als gemeente de traditioneel sterke en sturende rol te behouden.

OPLOSSINGSRICHTINGEN

Op basis van voornoemde samenvattende conclusie is in de nota 'voorzieningenplannen Weert' een voorzieningenvisie beschreven die vraagt om het maken van keuzes op een aantal onderdelen. De voorzieningenvisie omvat de volgende uitgangspunten:

- Vraag en aanbod in evenwicht: dit zal consequenties hebben voor het aanbod van schoolgebouwen, sociaal-culturele accommodaties en sportaccommodaties.
- Minder een fysieke opgave (wel transformatie, clustering, sloop, afstoten), maar vooral een opgave van programmering en beheer.
- Co-makerschap: de dominantie van de gemeente in voorzieningenplanning zal verminderen en particulier initiatief zal toenemen.
- Differentiatie: differentiatie naar leefstijlen en de daaruit voortkomende verschillen in behoefte aan voorzieningen zijn uitgangspunt.

Met de voorliggende uitgangspunten in het achterhoofd is een tweetal scenario's uitgewerkt voor de richting waarin het voorzieningenaanbod in Weert zich kan ontwikkelen. Deze scenario's zijn 'burgerkracht' en 'gemeentekracht'. Hieronder worden de kern van de scenario's en de gemeentelijke rol hierin kort toegelicht. Voor een gedetailleerde toelichting per scenario, verwijzen wij u naar de nota.

Burgerkracht

De kern van het scenario Burgerkracht is dat het beleid en beheer met betrekking tot maatschappelijke voorzieningen optimaal wordt ingericht om de participatiesamenleving te ondersteunen. Particulier initiatief wordt de ruimte geboden, er wordt onderscheid gemaakt naar gebieden/leefstijlen, er wordt sector overstijgend geprogrammeerd, beheerd en gepland en ook andere doelgroepen dan de traditionele komen aan bod.

In het scenario Burgerkracht wordt de rol van de gemeente bij totstandkoming en instandhouding van voorzieningen verminderd. Vanzelfsprekend blijft de gemeente haar rol houden richting voorzieningen die wettelijk zijn verankerd, maar bij voorzieningen voor vrijetijdsbesteding (wijk- en buurthuizen, sport en recreatie, cultuur) en vernieuwingen in het sociale domein staat de gemeente meer op afstand. Voor die voorzieningen zal het niet langer vanzelfsprekend zijn dat de gemeente eigenaar is, eigenaarsonderhoud uitvoert, kaders stelt voor de exploitatie of zelf beheert.

Gemeentekracht

De integraliteit die het scenario Burgerkracht in zich heeft, is minder zichtbaar in het scenario Gemeentekracht. Ook kenmerkt het scenario Gemeentekracht zich door een sterke en sturende rol van de gemeente in de planning van voorzieningen en het bewaken van toegankelijkheid en bereikbaarheid.

In het scenario Gemeentekracht blijft de rol van de gemeente Weert bij totstandkoming en instandhouding onverminderd een sterke. De gemeente blijft de dominante partij met betrekking tot de realisatie van voorzieningen, blijft de bewaker van de toegankelijkheid en bereikbaarheid van voorzieningen voor onderwijs, verenigingen en kwetsbare groepen en blijft een rol houden in het beheer. Nieuwe accommodatie-initiatieven van particulieren worden door de gemeente geremd (indien mogelijk) en/of de gemeente ontwikkelt een sturingsinstrument om de verenigingen en andere gebruikers toe te leiden naar het gemeentelijke accommodatieaanbod.

Keuze

Afhankelijk van de voorkeur / keuze voor een van beide scenario's, kan worden bepaald op welke wijze het toekomstig aanbod aan maatschappelijke voorzieningen vorm gaat krijgen. In hoofdstuk 5 van het voorzieningenplan worden mogelijke ingrepen samengevat en in de volgende hoofdstukken per stadsdeel uitgewerkt. Duidelijk is dat beide scenario's ruimtelijke, organisatorische en financiële consequenties hebben. Zo zullen kosten gemaakt moeten worden die samenhangen met bijvoorbeeld het terugdringen van klaslokalen/schoolgebouwen, gymzalen, het sluiten van wijk- en buurtcentra en het aanpassen van buitensportparken. Dit betreft niet alleen de sloopkosten of de transformatiekosten, maar ook de eventuele bestemming van gronden. Pas op termijn zullen deze maatregelen besparingen opleveren (minder gebouwen en exploitatiekosten). Sloop en nieuwbouw of transformatie hebben ook ruimtelijke gevolgen. Daarbij is het niet vanzelfsprekend dat een herontwikkeling beschikbaar is (bv nieuwbouw van woningen) na het slopen van gebouwen.

Relatie Transitieatlas voorzieningen Midden-Limburg

Het afgelopen jaar is in de regio Midden-Limburg het proces doorlopen om te komen tot een Transitieatlas Voorzieningen Midden-Limburg. De Transitieatlas voorzieningen geeft inzicht in de mismatches tussen vraag en aanbod van voorzieningen en is een hulpmiddel om keuzes in de toekomst te ondersteunen. U heeft eind vorig jaar kennis kunnen nemen van het eindrapport en de te nemen vervolgstappen.

Een van de vervolgstappen is het uitwerken van integrale voorzieningenplannen op lokaal niveau samen met maatschappelijke partners en burgers in afstemming met buurgemeenten. Met de voorliggende nota 'voorzieningenplannen Weert' wordt hieraan invulling gegeven. De bevindingen uit de Transitieatlas (die met een meer regionale bril is opgesteld) zullen naast de voorzieningenplannen gelegd worden om te bezien of er aanvullende kansen of opgaven liggen die binnen de gemeente of de regio opgepakt kunnen worden. Hierover wordt tevens het gesprek aangegaan met de buurgemeenten Nederweert, Leudal, Cranendonck en Kinrooi.

Relatie 'Kiezen met Visie'

Een van de bezuinigingsopgaven is om vanaf 2017 structureel € 200.000,00 te bezuinigen op voorzieningen. Uitgangspunten hierbij zijn:

- Clustering van onderwijs- sport- en wijkaccommodaties;
- Efficiënte invulling van leegstand;
- Komen tot levensvatbare en toekomstbestendige verenigingen;
- Initiëren burgerkracht en een beroep doen op veerkracht en flexibiliteit van inwoners.

Bij het opstellen van het voorliggende uitvoeringsprogramma is rekening gehouden met voornoemde uitgangspunten. Insteek van de (meeste) acties in het uitvoeringsprogramma is dat deze leiden tot bezuinigingen. In dit stadium is het echter lastig om deze te kwantificeren. Ook is het de vraag of iedere bezuiniging die voortvloeit uit het uitvoeringsprogramma volledig kan worden toegerekend aan de opgave van € 200.000,00 op voorzieningen. Deels kunnen / zullen bezuinigingen toegerekend worden aan de opgaves op subsidies (€ 519.000,00 vanaf 2017) en

vastgoed (€ 1.000.000,00 vanaf 2019), waarmee een sterke relatie bestaat. Een eerste balans kan eind 2016 worden opgemaakt.

Advies

Wij stellen uw raad voor om de definitieve nota 'voorzieningenplannen Weert' vast te stellen en deze te gebruiken als referentiekader voor de ontwikkeling van het voorzieningenaanbod in Weert, waarbij wordt uitgegaan van het burgerkracht-scenario zoals gedeut in de nota. Wij verkiezen het burgerkrachtscenario boven het gemeentekrachtscenario, omdat dit het beste inspeelt op de veranderende samenleving (participatiemaatschappij) en de toekomstige rol van de gemeente. Wij benadrukken dat keuze voor het burgerkrachtscenario niet betekent dat de gemeente op het gebied van maatschappelijk vastgoed volledig terugtreedt en alles aan de markt overlaat. Met name in de gebieden waar gerichte zorg nodig is zal de gemeente samen met haar maatschappelijke partners een rol (moeten) blijven vervullen als het gaat over bereikbaarheid en toegankelijkheid van passende voorzieningen. Het heeft hierbij prioriteit rekening te houden met de positie van kwetsbare groepen in de samenleving en de mate waarin zij afhankelijk zijn of gebruik maken van voorzieningen.

Als tweede stellen wij uw raad voor in te stemmen met het uitvoeringsprogramma 2015-2016 dat op basis van de nota 'Voorzieningenplannen Weert' is opgesteld. Dit programma bevat acties waarvan wij het belangrijk vinden dat ze nu opgepakt worden. Het uitvoeringsprogramma is geen statisch document. Dit wil zeggen dat (particuliere) initiatieven die gedurende de uitvoeringsperiode opkomen aan het programma kunnen worden toegevoegd. Voorwaarde is wel dat de initiatieven passen binnen de kaders van de voorzieningenplannen en eventuele andere relevante gemeentelijke beleidsdocumenten.

FINANCIËLE GEVOLGEN

Met de vaststelling van de voorzieningenplannen stelt uw raad het referentiekader vast waarbinnen het toekomstig voorzieningenaanbod vorm krijgt. Financiële gevolgen treden pas op bij toepassing van dit kader. Hierbij moet in eerste instantie worden gedacht aan kosten / investeringen als gevolg van maatregelen die voortvloeien uit het uitvoeringsprogramma. Deze kunnen op dit moment nog niet nader gekwantificeerd worden.

COMMUNICATIE

De nota 'voorzieningenplannen Weert' is samen met maatschappelijke partners en burgers tot stand gekomen.

- Per stadsdeel (noord / midden / zuid) is een klankbordgroep geformeerd waarin wijkraden, accommodatiebeheerders en verenigingen zitting hebben genomen. Daarnaast was er een klankbordgroep met professionals waarin o.a. de woningcorporatie, zorgaanbieders, culturele instellingen, schoolbesturen en sportinstellingen zitting hebben genomen. De klankbordgroepen zijn gedurende het proces tweemaal bijeen geweest.
- Per stadsdeel zijn er twee stadsdeelbijeenkomsten gehouden waarin alle burgers en belanghebbenden hebben kunnen reageren op de plannen.
- Na afronding van de conceptnota 'voorzieningenplannen Weert', is deze vrijgegeven voor inspraak. Op basis van de inspraakreacties (10 totaal) is de nota op onderdelen aangepast.

De verslagen van de klankbordgroep- en stadsdeelbijeenkomsten alsmede het inspraakverslag zijn als bijlage opgenomen in de definitieve nota 'voorzieningenplannen Weert'.

EVALUATIE

De nota 'Voorzieningenplannen Weert, kaders voor ontwikkeling voorzieningenaanbod stedelijk gebied Weert' is in beginsel van toepassing voor de periode 2015-2020. Vervolgens worden de kaders geëvalueerd en eventueel geactualiseerd.

ADVIES RAADSCOMMISSIE

Bedrijfsvoering en inwoners (BV-IW) Het advies van de raadscommissie Bedrijfsvoering en inwoners (BV-IW) is:

- ◆ Voorstel rijp voor behandeling in de raad;
Agenderen als bespreekstuk.

Bijbehorend ontwerpraadsbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Burgemeester en wethouders van Weert,
de secretaris, de burgemeester,

M.H.F. Knaapen

A.A.M.M. Heijmans

Nummer raadsvoorstel: RAD-001158

RAADSBESLUIT

De raad van de gemeente Weert,

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 22 september 2015;

b e s l u i t :

1. De nota 'voorzieningenplannen Weert' vast te stellen en deze gebruiken als meerjarig referentiekader voor de ontwikkeling van het voorzieningenaanbod in Weert, waarbij wordt uitgegaan van het scenario 'Burgerkracht' zoals geadviseerd in de nota.
2. In te stemmen met het uitvoeringsprogramma 2015-2016.
3. Kennis te nemen van het inspraakverslag waarin alle inspraakreacties op de conceptnota zijn benoemd.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 3 november 2015.

De griffier,

De voorzitter,

M.H.R.M. Wolfs-Corten

A.A.M.M. Heijmans